

विकर्षतश्च गाण्डीवं नान्तरं समदृश्यत । मध्यान्दिनगतं सूर्यं प्रतपन्तमिवाम्बरे ।

न शक्नुवन्ति सैन्यानि पाण्डवं प्रतिवीक्षितुं । तथैव भीमं गाङ्गेयं द्रष्टुं नोत्सहते जनः ।

उभौ विश्रुतकर्माणावुभौ तीव्रपराक्रमौ । उभौ सदृशकर्माणावुभौ युधि सुदुर्जयौ ।

इत्युक्तो देवराजस्तु पार्थभीमसमागमं । पूजयामास दिव्येन पुष्पवर्षेण भारत ।

२०८०

ततः शन्तनवो भीमो वामं पार्श्वमताडयत् । पश्यतः प्रतिसन्धाय विध्यतः सव्यसाचिनः ।

ततः प्रहस्य बोभत्सुः पृथुधारेण कार्मुकं । चिच्छेद गार्द्वपत्रेण भीमस्यादित्यतेजसः ।

अथैनं दशभिर्बाणैः प्रत्यविध्यत्स्तनास्तरे । यतमानं पराक्रान्तं कुन्तीपुत्रो धनञ्जयः ।

। न

स पीडितो महाबाहुर्गर्होला रथकूवरं । गाङ्गेयो युद्धदुर्द्धर्षस्तस्यौ दीर्घमिवान्तरं ।

तं विसंज्ञमपोवाह संयन्ता रथवाजिनां । उपदेशमनुसृत्य रक्षमाणो महारथं ।

२०८५

इति श्रीमहाभारते विराटपर्वणि गोहरणपर्वणि भीष्मापयाने चतुःषष्टोऽध्यायः ॥ ६४ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ भीमे तु सङ्ग्रामशिरो विहाय पलायमाने धृतराष्ट्रपुत्रः । उत्सृज्य केतुं निनदन्महात्मा धनुर्विगृह्णान्जु नमासमाद ।

स भीमधन्वानमुदयवीर्यं धनञ्जयं शत्रुगणे चरन्तं । आकर्णपूर्णायतचोदितेन विव्याध भस्मेन ललाटमध्ये ।

स तेन वाणेन समर्पितेन जाम्बूनदायेण सुसंहितेन । रराज राजन् रजनीयकर्मा यथैकपर्व्वं रुचिरैकशृङ्गः ।

अथास्य वाणेन विदारितस्य प्रादुर्बभूवास्त्रगजस्त्रमुष्णं । स तस्य जाम्बूनदपुङ्खचित्रो भित्वा ललाटं सुविराजते स्म ।

स तेन वाणाभिहतस्तरस्त्री दुर्योधनेनोद्धतमन्युवेगः । शरानुपादाय विषाग्निकल्पान् विव्याध राजानमदीनसत्त्वः ।

२०८०

दुर्योधनश्चापि तमुद्यतेजाः पार्थश्च दुर्योधनमेकवीरः । अन्योऽन्यमाजौ पुरुषप्रवीरौ समौ समाजव्रतुराजमोढौ ।

ततः प्रभिन्नेन महागजेन महीधराभेन पुनर्विकर्णः । रथैश्चतुर्भिर्गजपादरक्षैः कुन्तीसुतं जिष्णुमथाभ्यधावत् ।

तमापतन्तं त्वरितं गजेन्द्रं धनञ्जयः कुम्भविभागमध्ये । आकर्णपूर्णं महायसेन वाणेन विव्याध महाजवेन ।

पार्थेन सृष्टः स तु गार्द्वपत्रः आपुङ्खदेशात् प्रविवेश नागं । विदार्यै शैलप्रवरप्रकाशं यथाऽग्निः पर्व्वतमिन्द्रसृष्टः ।

शरप्रतप्तः स तु नागराजः प्रवेपिताङ्गे व्यथितान्तरात्मा । संक्षीदमानो निपपात मच्छां वज्राहतं शृङ्गमिवाचलस्य ।

२०८५

निपातितं दन्तिवरे पृथिव्या चासाद्विकर्णः सहसाऽवतीर्य । त्वं पदान्यष्टशतानि गत्वा विविंशतेः स्यन्दनमारुरोह ।

निहत्य नागन्तु शरेण तेन वज्रोपमेनाद्रिवराम्बुदाभं । तथाविधेनैव शरेण पार्था दुर्योधनं वक्षसि निर्व्विभेद ।

ततो गजे राजनि चैव भिन्ने भग्ने विकर्णे च सपादरक्षे । गाण्डीवमुक्तैर्व्विशिखैः प्रणुन्नास्ते योधमुखाः सहसाऽपजग्मुः ।

दुष्टैव पार्थेन हतश्च नागं योधाश्च सर्व्वान् द्रवतो निशम्य । रथं समावृत्य कुरुप्रवीरो रणात्प्रदुहाव यतो न पार्थः ।

तं भीमरूपं त्वरितं द्रवन्तं दुर्योधनं शत्रुसहोऽभिषङ्गात् । प्रास्कोटयद्योद्धुमनाः किरीटो वाणेन विद्धं रुधिरं वमन्तं ।

२०९०

॥ अर्जुन उवाच ॥ विहाय कीर्त्तिं विपुलां यशश्च युद्धात्परावृत्य पलायसे किं । न तेऽद्य त्वर्याणि समाहतानि तथैव राज्यादवरोपितस्य ।

युधिष्ठिरस्यास्मि निदेशकारी पार्थस्तृतीयो युधि संस्थितोऽस्मि । तदर्थमावृत्य मुखं प्रयच्छ नरेन्द्र वृत्तं स्मर धा त्तराष्ट्र ।